

Nie ma drugiego takiego priorytetu polityki spójności UE, poza tzw. włączeniem społecznym, którego waga byłaby tak podkreślana, a co za tym idzie, który byłby wyposażony w tak olbrzymie finansowanie, jak gospodarka niskoemisyjna.

Filar rozwoju UE

Aspekt gospodarki niskoemisyjnej spotykamy już wśród trzech tzw. filarów rozwoju UE, sformułowanych w strategii „Europa 2020” – „wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej”. Komisja Europejska ustaliła także wskaźnik osiągnięcia tego celu: *zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20 proc. w porównaniu z poziomami z 1990 r.; zwiększenie do 20 proc. udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii; dążenie do zwiększenia efektywności energetycznej o 20 proc.* Według Europejskiej Agencji Ochrony Środowiska z powodu schorzeń spowodowanych zanieczyszczeniem powietrza każdego roku umiera w Europie ok. 400 tys. osób. W Polsce ponad 40 tysięcy. - *Zanieczyszczenie powietrza pozostaje głównym problemem ekologicznym, związanym z przedwczesnymi zgonami w Unii Europejskiej* - powiedział minister środowiska Łotwy, Kaspars Gerhards 15 czerwca br. na spotkaniu ministrów środowiska państw UE.

Priorytet polityki spójności

Ustalenie takiego znaczenia gospodarki niskoemisyjnej wśród podstaw rozwojowych Unii, przekłada się wprost na jeden z jedenastu priorytetów polityki spójności na lata 2014-2020, czyli tzw. celów tematycznych, 6. *Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach.* Sformułowanie tego priorytetu daje szerokie spectrum jego oddziaływania: ograniczenie emisji pochodzących z budownictwa, ciepłownictwa oraz transportu. Jak napisano w *Umowie Partnerstwa*, w ramach tego priorytetu wsparciem będą objęte po pierwsze budynki mieszkalne wielorodzinne (m. in. budynki czynszowe, komunalne, które charakteryzują się wysoką, prawie 70 proc., tzw. luką remontową) oraz budynki użyteczności publicznej (m. in. objęte obowiązkiem termomodernizacji na podstawie art. 5 ust. 1 dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej). Po drugie, w zakresie oddziaływania priorytetu znajdują się również inwestycje w obszarze transportu miejskiego. Finansowanie ma być kierowane na infrastrukturę transportu publicznego, tabor (w tym infrastrukturę do jego obsługi np. instalacje do dystrybucji nośników energii), węzły przesiadkowe w tym parkingi oraz tzw. inteligentne systemy transportowe (mające na celu m.in. poprawę warunków dla transportu publicznego bądź niezmotoryzowanego).

Miejsce w programach operacyjnych, krajowym i regionalnych

Szeroko rozumiany sektor energetyki posiada 10 proc. alokacji największego krajowego *Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. Do tego 13 proc. przeznaczono na ochronę środowiska. Oś I programu „*Zmniejszenie emisyjności gospodarki*” zakłada finansowanie m.in. wsparcie projektów inwestycyjnych dotyczących głębokiej kompleksowej modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych (dz. 1.3) oraz kompleksową likwidację niskiej emisji na terenie konurbacji śląsko-dąbrowskiej (dz. 1.7). Beneficjentami mogą być organy władzy publicznej, w tym państwowe jednostki budżetowe i administracja rządowa oraz podległe jej organy i jednostki organizacyjne; spółdzielnie oraz wspólnoty mieszkaniowe z terenów: miast woj. i ich OF objętych strategią ZIT oraz miast subregionalnych.

Również wszystkie programy regionalne mają osie priorytetowe dedykowane wsparciu ochrony środowiska, w tym gospodarki niskoemisyjnej. Zakres zaplanowanych do finansowania przedsięwzięć jest szeroki, m.in.: wsparcie produkcji OZE, budowa instalacji do produkcji biokomponentów, biopaliw; transport miejski; termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych; wymiana indywidualnych źródeł ciepła. W programach regionalnych przewidziano różne mechanizmy realizacji projektów z zakresu gospodarki niskoemisyjnej: mechanizm horyzontalny, czyli finansowane indywidualnego projektu samorządu lub przedsiębiorcy w ramach danej osi i priorytetu inwestycyjnego, lub mechanizm zintegrowany - projekty w ramach pakietu przewidzianego strategią ZIT, a także instrumenty dla regionalnych i subregionalnych mechanizmów zintegrowanych.

Kluczowy plan gospodarki niskoemisyjnej

Bardzo ważne jest, by władze wszystkich gmin i powiatów, chcące realizować projekty z zakresu gospodarki niskoemisyjnej pamiętały, że niezbędny do tego jest *plan gospodarki niskoemisyjnej*. Wszystkie projekty z zakresu gospodarki niskoemisyjnej (czy to transport miejski, czy termomodernizacja, czy inne) muszą być w tych planach ujęte. Gminy mają obowiązek je opracować, powiaty takiego obowiązku nie mają. Jednak z punktu widzenia interesu całej lokalnej społeczności i rozwoju całego obszaru, warto, by administracje gmin i powiatu porozumiały się co do umieszczenia przedsięwzięć powiatowych w gminnych planach. Warto dodać, że *Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej* prowadzi wsparcie dla gmin w przygotowaniu planów gospodarki niskoemisyjnej.